

Sygn. akt V.2 Ka 678/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział V Karny Sekcja Odwoławcza

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anita Ossak

Sędziowie: SSO Katarzyna Gozdawa-Grajewska

SSO Olga Nocoń (spr.)

Protokolant: Monika Maj

w obecności Marcina Felsztyńskiego Prokuratora Prokuratury Okręgowej - Prokuratora Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2017 r.

sprawy skazanego:

T. K. /K./

syna R. i E.

ur. (...) w W.

w sprawie o wyrok łączny

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 16 września 2016 r. sygn. akt VI K 341/16

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Ł. K. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych oraz 23% podatku VAT w kwocie 27,60 złotych (dwadzieścia siedem złotych sześćdziesiąt groszy), łącznie kwotę 147,60 złotych (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

III. zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

SSO Anita Ossak

SSO Katarzyna Gozdawa-Grajewska SSO Olga Nocoń (spr.)

Sygn. akt V.2 Ka 678/16

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim w sprawie VI K 341/16 wydał w dniu 16 września 2016 r. wyrok łączny wobec T. K., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 10 grudnia 2003 r., sygn. akt II K 640/03, za czyn z art.13§1 k.k. w zw. z art.197§1 k.k. i art.157§2 k.k. w zw. z art.11§2 k.k. popełniony w dniu 21 lipca 2003 r. w R. na karę 2 lat pozbawienia wolności, zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności od 27 lipca 2003 r. do 10 grudnia 2003 r., karę wykonano w całości w okresach od 27 lipca 2003 r. do 17 września 2004 r. i od 27 września 2004 r. do 28 kwietnia 2005 r. i od 26 września 2007 r. do 5 stycznia 2008 r.;

2. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 26 lipca 2005 r., sygn. akt III K 80/05, za przestępstwo z art.286§1 k.k. w zw. z art.12 k.k. popełnione w okresie od 1 lipca 2003 r. do 31 sierpnia 2004 r. w R. na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 4 lat; postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2007 r. Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim zarządził wykonanie warunkowo zawieszzonej kary, skazany karę odbył w okresie od 11 marca 2008 r. do 5 listopada 2009 r. i w okresie od 6 listopada 2009 r. do 12 marca 2010 r.;

3. Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 18 lipca 2006 r., sygn. akt XIII K 201/06, za czyn z art.178a§1 k.k. popełniony w dniu 7 stycznia 2006 r. w K. na karę 40 stawek dziennych grzywny po 30 złotych każda, orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 roku;

4. Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 4 października 2006 r., sygn. akt II K 416/06, za czyny:

a) z art.288§1 k.k. w zw. z art.12 k.k. popełniony w okresie od 30 listopada 2005 r. do dnia 9 stycznia 2006 r. w R. na karę 1 roku pozbawienia wolności,

b) z art.13§2 k.k. w zw. z art.173§1 k.k. i art.288§1 k.k. w zw. z art.11§2 k.k. popełniony w nocy z 7/8 lutego 2006 r. w R. na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności,

c) dwa czyny z art.164§1 k.k. popełnione odpowiednio w nocy z 8/9 lutego 2006 r. w R. i 15/16 lutego 2006 r. w R., na jedną karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności,

orzeczono karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, skazany karę odbywał w okresach od dnia 1 marca 2006 r. do 4 października 2006 r., od 21 marca 2007 r. do 26 września 2007 r., od 5 stycznia 2008 r. do 11 marca 2008 r. i od 27 marca 2010 r. do 12 czerwca 2010 r.;

5. Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 12 stycznia 2012 r., sygn. akt II K 846/11, za czyny:

a) z art.280§1 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w dniu 10 maja 2011 r. w R.,

b) z art.13§1 k.k. w zw. z art.280§1 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w dniu 4 lipca 2011 r. w R.,

na jedną karę w oparciu o przepis art.91§1 k.k. w wymiarze 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, skazany karę odbył w całości w okresach od dnia 4 lipca 2011 r. do 17 lipca 2013 r. oraz od 11 sierpnia 2013 r. do dnia 29 stycznia 2015 r.;

6. Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 29 września 2015 r., sygn. akt II K 443/15, za czyny:

a) z art.279§1 k.k. w zw. z art.64§2 k.k. popełniony w dniu 24 kwietnia 2015 r. w R.,

b) z art.279§1 k.k. w zw. z art.64§2 k.k. popełniony w dniu 24 kwietnia 2015 r. w R.,

c) z art.279§1 k.k. w zw. z art.64§2 k.k. popełniony w dniu 24 kwietnia 2015 r. w R.,

na jedną karę w oparciu o przepis art.91§1 k.k. w wymiarze 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczono okres faktycznego pozbawienia wolności w sprawie w dniu 27 kwietnia 2015 r., karę wprowadzono do wykonania w okresie od 30 listopada 2015 r. do dnia 26 lutego 2017 r.;

7. Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 12 lutego 2016 r., sygn. akt VI K 787/15, za czyny:

a) z art.157§1 k.k. w zw. z art.64§2 k.k. popełniony w dniu 25 października 2015 r. w R. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

b) z art.190§1 k.k. w zw. z art.12 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w okresie od kwietnia 2015 r. do 25 października 2015 r. w R. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

c) z art.190§1 k.k. w zw. z art.12 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w okresie od sierpnia 2015 r. do października 2015 r. w R. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

d) z art.190§1 k.k. w zw. z art.12 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w okresie od maja 2015 r. do października 2015 r. w R. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

e) z art.278§1 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w dniu 21 września 2015 r. w R. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

f) z art.278§1 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w dniu 15 sierpnia 2015 r. w R. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

g) z art.190§1 k.k. w zw. z art.12 k.k. w zw. z art.64§1 k.k. popełniony w okresie od 1 czerwca 2015 r. do 24 sierpnia 2015 r. w R. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

orzeczono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 25 października 2015 r. do 30 listopada 2015 r., karę wprowadzono do wykonania w okresie od 28 marca 2017 r. do dnia 20 lutego 2020 r.

Na mocy art.91§2 k.k. i art.85§1, 2 i 3 k.k. oraz art.86§1 k.k. Sąd połączył skazanemu T. K. kary pozbawienia wolności orzeczone w wyrokach:

a) Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 29 września 2015 r., sygn. akt II K 443/15 - kara 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności,

b) Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 12 lutego 2016 r., sygn. akt VI K 787/15 - kara łączna 3 lat pozbawienia wolności,

i w miejsce tych kar orzekł wobec skazanego karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (punkt 1 wyroku łącznego).

Na podstawie art.577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okresy:

a) odbytej już kary ze sprawy II K 443/15 Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim w dniu 27 kwietnia 2015 r. oraz od dnia 30 listopada 2015 r. do dnia wyrokowania, tj. do dnia 16 września 2016 r.,

b) od dnia 25 października 2015 r. do 30 listopada 2015 r. w sprawie VI K 787/15 Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim.

Nadto Sąd orzekł, iż na podstawie art.576§1 k.p.k. w pozostałym zakresie wyroki wymienione w punkcie 1 podlegają odrębnemu wykonaniu.

Na zasadzie art.572 k.p.k. w zw. z art.85 k.k. stwierdził brak przesłanek i warunków do wydania wyroku łącznego i orzeczenia kary łącznej co do kar wymierzonych wyrokami szczegółowo opisanymi w punktach od I do V części wstępnej wyroku i w tym zakresie postępowanie umorzył.

Na mocy art. 29 ust.1 ustawy Prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. K. kwotę 200 zł powiększoną o 23% podatku VAT, łącznie 246 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zaś na mocy art.624§1 k.p.k. zwolnił w całości skazanego od ponoszenia wydatków postępowania, obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego T. K., zaskarżając orzeczenie w całości. Skarżonemu wyrokowi zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, co mogło mieć wpływ na jego treść, poprzez chybione przyjęcie, iż w stosunku do osoby skazanego nie zachodzą przesłanki do przyjęcia zasady absorpcji, a co za tym idzie połączyć należało jedynie dwa wyroki jednostkowe.

W oparciu o tak sformułowany zarzut obrońca skazanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie kary łącznej "w odniesieniu do wszystkich wyroków nadających się do połączenia" i wymierzenie kary łącznej z zastosowaniem zasady pełnej absorpcji. Nadto skarżący wniósł o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów nieopłaconej obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Orzeczenie wobec skazanego T. K. kary łącznej na zasadzie asperacji należy uznać za w pełni zasadne. Przy kształtowaniu kary łącznej Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił stopień powiązań przedmiotowo-podmiotowych między przestępstwami, osądzonymi

w wyrokach jednostkowych. Czyny skazanego, objęte wyrokami w sprawach II K 443/15 i VI K 787/15 Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim (w sumie 10 przestępstw) były wymierzone przeciwko różnym dobrom prawnym (mienie, wolność, życie i zdrowie) i zostały popełnione na szkodę różnych pokrzywdzonych. Nie można też mówić, by pozostawały one w bliskiej więzi czasowej. Jak zauważono w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, popełnione występki w zasadzie łączyło tylko miejsce działania sprawcy. W tych okolicznościach całkowicie nieuzasadnione byłoby – oczekiwane przez skarżącego – orzeczenie kary łącznej przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji. Z pewnością zarówno zasada absorpcji, jak i zasada kumulacji są rozwiązaniami skrajnymi, które mogą być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach. Zastosowanie zasady absorpcji przy wymierzaniu kary łącznej wymaga ustalenia, że pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami zachodzi ścisły związek przedmiotowy i podmiotowy, a przesłanka prognostyczna pozwala na stwierdzenie, że kara łączna w wysokości najwyższej z orzeczonych kar jednostkowych jest wystarczająca oceną zachowania się sprawcy. Należy pamiętać, że kara łączna jest swoistym podsumowaniem działalności przestępczej skazanego w okresie objętym skazaniami za poszczególne czyny, za które orzeczono kary podlegające łączeniu. Jej celem nie jest premiowanie osoby wielokrotnie łamiącej porządek prawny, lecz zapewnienie racjonalnego stosowania kar i środków karnych poprzez likwidację swoistej konkurencji, która wynika z kilkakrotnych skazań. Popełnienie więcej niż jednego przestępstwa jest tymczasem okolicznością, wskazującą na demoralizację skazanego, skoro wejście w konflikt z prawem nie miało jednorazowego, incydentalnego charakteru. Jak podkreśla się w orzecznictwie, „kara łączna (...) stanowić musi syntetyczną całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą, celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popełnione czyny i jako taka nie może i nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielości (...) przestępstw, a taki stan rzeczy może w wyroku łącznym nawet pogorszyć sytuację skazanego” (wyrok SA w Katowicach z 29 września 2011 r., II AKa 372/11, Prok. i Pr.-wkl. (...); analogicznie: wyrok SA w Katowicach z 28 lutego 2014 r., II AKa 511/13, Lex nr 1487578). Przy wielości popełnionych przestępstw, wymierzanie kary łącznej w taki sposób, by najsurowsza z nich pochłaniała pozostałe (absorpcja), prowadziłyby do praktycznej bezkarności pozostałych zachowań zabronionych, za które wymierzono kary w niższym rozmiarze.

Zapewnienie, że skazany zrozumiał naganność swego postępowania i ma wolę przestrzegania porządku prawnego, nie może doprowadzić do oczekiwanego przez skarżącego skutku. O wymiarze kary łącznej decyduje związek przedmiotowo-podmiotowy między przypisanymi przestępstwami, zależny od tożsamości pokrzywdzonych, rodzaju naruszonych dóbr prawnych, sposobu działania i motywacji sprawcy czy bliskości czasowej poszczególnych czynów. Z kolei „zachowanie skazanego, w tym w trakcie odbywania kar pozbawienia wolności, może mieć dla wymiaru kary łącznej znaczenie subsydiarne, to jest ma pomóc w ustaleniu celowości kary łącznej” (wyrok SA w Krakowie z 19 grudnia 2012 r., II AKa 238/12, KZS 2013/2/48). Na marginesie - w kontekście uwagi apelującego, jakoby zaskarżony wyrok łączny niweczył cele resocjalizacji - należy nadmienić, iż czynów przypisanych wyrokami wymienionymi w punkcie 1 zaskarżonego wyroku T. K. dopuścił się po tym, jak trzykrotnie został skazany na bezwzględne kary pozbawienia

wolności (wyroki w sprawach II K 640/03, II K 416/06, II K 846/11 Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim), co trudno poczytać za argument za potrzebą skrócenia czasu resocjalizacji. Z opinii o skazanym wynika, zresztą, że prognoza penitencjarna, jak i prognoza kryminologiczno-społeczna w stosunku do T. K. zostały określone jako negatywne. Ostatecznie, pomijając przedstawione już wyżej uwagi na temat czynników determinujących wymiar kary łącznej, pamiętać trzeba także, iż zarzut zawarty w apelacji obrońcy skazanego zmierza do obniżenia wysokości orzeczonej kary i w sposób zakamuflowany odwołuje się do jej rażącej niewspółmierności (art.438 pkt 4 k.p.k.). W rozstrzyganej sprawie kwestionowanej kary łącznej nie sposób, tymczasem, uznać za rażąco dolegliwą, naruszającą powszechne poczucie sprawiedliwości, a tylko w takim przypadku możliwe byłoby modyfikowanie wymiaru kary w toku kontroli instancyjnej.

Nie nasuwa również zastrzeżeń prawidłowość porównania sytuacji prawnej skazanego na gruncie poprzednio i obecnie obowiązujących przepisów rozdziału IX kodeksu karnego, w związku z ustaleniem, że wyroki jednostkowe w sprawach II K 443/15 i VI K 787/15 zapadły i uprawomocniły się po dacie wejścia w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Zarówno na gruncie poprzednio, jak i obecnie obowiązującego stanu prawnego brak było przesłanek do połączenia kar wymierzonych T. K. wyrokami jednostkowymi wymienionymi w pkt I-V części wstępnej wyroku łącznego, natomiast zastosowanie przepisu art.85 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. powodowałoby konieczność wyodrębnienia w ramach przestępstw osądzonych w sprawach II K 443/15 i VI K 787/15 dwóch zbiegów realnych i orzeczenia dwóch kar łącznych. Zważywszy na dopuszczalne granice wymiaru kary łącznej, ustalone w oparciu o art.86§1 k.k., przy braku podstaw do sięgnięcia po skrajną zasadę łączenia kar, jaką jest zasada absorpcji, wymierzenie w tym układzie dwóch kar łącznych nie byłoby dla skazanego względniejsze aniżeli orzeczenie jednej kary łącznej, obejmującej karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku w sprawie II K 443/15 oraz karę łączną 3 lat pozbawienia wolności z wyroku w sprawie VI K 787/15. W środku odwoławczym nie przedstawiono żadnych argumentów, które podważałyby zasadność stanowiska Sądu meriti. Skarżący ograniczył się do stwierdzenia, że zdaniem skazanego należało zastosować przepisy obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 r., nie określając, co miałyby za tym przemawiać, ani jakie jeszcze kary - poza wymienionymi w punkcie 1 zaskarżonego wyroku - miałyby spełniać warunki do ich połączenia.

Z urzędu Sąd odwoławczy dostrzegł, że po dacie wydania zaskarżonego wyroku skazany zakończył odbywanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim w sprawie II K 443/15, z powodu wykonania kary w całości (koniec kary: 26 lutego 2017 r.). Okoliczność ta nie mogła doprowadzić do podważenia orzeczenia Sądu I instancji, mimo iż jedna z kar objętych wyrokiem łącznym przestała być karą podlegającą wykonaniu w rozumieniu art.85§2 k.k. Wyeliminowanie kary wymierzonej w sprawie II K 443/15 z rozstrzygnięcia o karze łącznej prowadziłoby do umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, co z kolei skutkowałoby koniecznością odbycia przez skazanego odrębnie każdej z kar objętych uprzednio węzłem kary łącznej. Dolegliwość wynikająca z osobnego wykonywania kar pozbawienia wolności w sprawach II K 443/15 i VI K 787/15 byłaby większa aniżeli dolegliwość kary łącznej 4 lat pozbawienia wolności, tymczasem wyrok został zaskarżony wyłącznie na korzyść skazanego

i orzekaniu na niekorzyść stał w niniejszej sprawie na przeszkodzie procesowy zakaz reformationis in peius (art.434§1 k.p.k.)

Mając na uwadze powyższe, Sąd odwoławczy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Z uwagi na korzystanie przez skazanego z pomocy obrońcy z urzędu, zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wyznaczonego obrońcy zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej w postępowaniu przed Sądem II instancji. Z kolei uwzględniając sytuację osobistą i materialną skazanego, przebywającego w zakładzie karnym oraz rozmiar podlegającej wykonaniu kary pozbawienia wolności, zwolniono skazanego od ponoszenia kosztów za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa (art.624§1 k.p.k.).

SSO Anita Ossak

SSO Katarzyna Gozdawa - Grajewska SSO Olga Nocoń